

Z A K O N

O ZAŠTITI PRAVA OPLEMENJIVAČA BILJNIH SORTI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet uređivanja

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se uslovi, način i postupak za zaštitu prava oplemenjivača biljnih sorti.

Zaštita prava oplemenjivača iz stava 1. ovog člana obuhvata uslove za dodeljivanje prava oplemenjivača, postupak za dodeljivanje prava oplemenjivača, pravo oplemenjivača (obim prava oplemenjivača, izuzeci od prava oplemenjivača, iscrpljenje prava oplemenjivača, prethodna zaštita prava oplemenjivača), prenos prava oplemenjivača i ustupanje prava korišćenja zaštićene sorte, prestanak prava oplemenjivača, kao i građansko-pravnu zaštitu prava oplemenjivača.

Ovaj zakon primenjuje se na sve biljne rodove i vrste.

Značenje izraza

Član 2.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) *biljna sorta* (u daljem tekstu: *sorta*) jeste skup biljaka unutar jedinstvene botaničke klasifikacije najniže poznate kategorije koji je, bez obzira na to da li su uslovi za dodeljivanje prava oplemenjivača ispunjeni:

- definisan izražavanjem osobina koje su posledica uticaja datog genotipa ili kombinacije genotipova,
- različit od drugog skupa biljaka po izražavanju najmanje jedne od datih osobina,
- koji predstavlja jedinicu u odnosu na mogućnost sorte za umnožavanje bez promena;

2) *reprodukcioni materijal* jesu cele biljke ili delovi biljaka, uključujući i seme, koji se mogu koristiti za umnožavanje i uzgajanje biljaka;

3) *zaštićena sorta* jeste sorta koja je zaštićena u skladu sa odredbama ovog zakona;

4) *lice* jeste fizičko ili pravno lice;

5) *domaće lice* jeste lice koje ima prebivalište, odnosno sedište u Republici Srbiji;

6) *strano lice* jeste lice koje ima prebivalište, odnosno sedište izvan teritorije Republike Srbije;

7) *oplemenjivač* jeste:

- lice koje je stvorilo ili otkrilo i razvilo novu sortu,
- poslodavac lica koje je u radnom odnosu stvorilo ili otkrilo i razvilo novu sortu ili lica koje je po njegovom ovlašćenju obavilo posao,
- lice koje je pravni sledbenik lica koje je stvorilo ili otkrilo i razvilo novu sortu ili njegovog poslodavca;

8) *pravo oplemenjivača* jeste pravo koje se oplemenjivaču dodeljuje u skladu sa odredbama ovog zakona;

9) *nosilac prava oplemenjivača* jeste oplemenjivač kome je dodeljeno pravo oplemenjivača;

10) *Registar zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača biljnih sorti* jeste registar u koji se upisuju uredno podneti zahtevi za dodeljivanje prava oplemenjivača;

11) *Registar zaštićenih biljnih sorti* jeste registar u koji se upisuju zaštićene sorte i dodeljeno pravo oplemenjivača;

12) *Registar prenesenih prava oplemenjivača* jeste registar u koji se upisuju prenesena prava oplemenjivača;

13) *Registar ugovora o licenci* jeste registar u koji se upisuju ustupljena prava iskorišćavanja zaštićene sorte;

14) *UPOV* jeste Međunarodna unija za zaštitu novih biljnih sorti.

Stručni savet za zaštitu prava oplemenjivača biljnih sorti

Član 3.

Poslove zaštite prava oplemenjivača koji su određeni ovim zakonom u Republici Srbiji obavlja ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Radi praćenja stanja u oblasti zaštite prava oplemenjivača, razmatranja stručnih pitanja, davanja stručnih mišljenja i predloga, kao i učešća u realizaciji projektnih zadataka u oblasti zaštite prava oplemenjivača, ministar nadležan za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: ministar), u skladu sa propisima kojima se uređuje državna uprava, rešenjem osniva posebnu radnu grupu - Stručni savet za zaštitu prava oplemenjivača biljnih sorti (u daljem tekstu: Stručni savet).

Položaj oplemenjivača u pogledu prava na zaštitu prava oplemenjivača

Član 4.

Pravo oplemenjivača dodeljuje se oplemenjivaču sorte.

Ako su dva ili više oplemenjivača zajedno stvorili, otkrili ili razvili sortu imaju jednako pravo na zaštitu prava oplemenjivača.

Ako su dva ili više oplemenjivača, nezavisno jedan od drugog, stvorili, otkrili ili razvili sortu, pravo oplemenjivača ima oplemenjivač koji je prvi podneo zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača biljne sorte.

Položaj stranog lica u pogledu zaštite prava oplemenjivača

Član 5.

Strana lica u pogledu zaštite prava oplemenjivača u Republici Srbiji imaju ista prava kao i domaća lica, ako to proizlazi iz međunarodnih ugovora koji obavezuju Republiku Srbiju.

Strano lice u postupku zaštite prava oplemenjivača mora da zastupa ovlašćeni zastupnik koji ima sedište u Republici Srbiji.

II. USLOVI ZA DODELJIVANJE PRAVA OPLEMENJIVAČA

Opšti uslovi za dodeljivanje prava oplemenjivača

Član 6.

Pravo oplemenjivača dodeljuje se ako je sorta nova, različita, uniformna, stabilna i ako ispunjava uslove za davanje imena sorte, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Novitet sorte

Član 7.

Sorta se smatra novom ako na dan podnošenja zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača biljne sorte reprodukcioni ili ubrani materijal te sorte nije prodat ili na drugi način otuđen od strane oplemenjivača ili uz njegovu saglasnost, a radi njenog korišćenja u Republici Srbiji duže od jedne godine ili na teritoriji druge države duže od četiri godine, odnosno duže od šest godina u slučaju vinove loze, drvenastih voćnih vrsta i ostalog drveća.

Sorta iz stava 1. ovog člana smatra se novom i ako je otuđena na neki od sledećih načina:

- 1) ugovorom o prenosu prava na sortu pravnom sledbeniku;
- 2) ugovorom između privrednih društava povezanih kapitalom gde je jedno od tih privrednih društava većinski vlasnik drugog ili između privrednih društava koja su u većinskom vlasništvu trećeg privrednog društva;
- 3) ugovorom na osnovu koga se u ime oplemenjivača reprodukcioni ili ubrani materijal proizvodi, reprodukuje, umnožava, kondicionira ili skladišti, pod uslovom da oplemenjivač zadržava isključivo pravo na dobijeni reprodukcioni ili ubrani materijal ili njihove proizvode i da taj materijal, odnosno proizvodi nisu otuđeni, s tim što mogu biti korišćeni za proizvodnju druge hibridne sorte, ali bez otuđenja reprodukcionog ili ubranog materijala hibridne sorte;
- 4) ugovorom na osnovu koga se preduzimaju ispitivanja na oglednom polju i u laboratoriji, radi vrednovanja sorte.

Sorta iz stava 1. ovog člana smatra se novom i ako je raspolaganje tom sortom od strane oplemenjivača rezultat predstavljanja te sorte na izložbama koje su zvanično priznate u smislu Konvencije o međunarodnim izložbama zaključene 22. novembra 1928. godine u Parizu.

Različitost sorte

Član 8.

Sorta se smatra različitom ako se jasno razlikuje u izražavanju najmanje jedne osobine koja je posledica uticaja genotipa ili kombinacije genotipova, u odnosu na bilo koju drugu sortu čije je postojanje opštepoznato u vreme podnošenja zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača biljne sorte.

Ako je podnet zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača biljne sorte ili zahtev za upis neke sorte u zvanični registar sorti u bilo kojoj državi ili međuvladinoj organizaciji, takva sorta smatra se opštepoznatom od dana podnošenja zahteva, pod uslovom da je na osnovu takvog zahteva dodeljeno pravo oplemenjivača, odnosno odobren upis takve sorte u zvanični registar sorti.

Ministar propisuje metode ispitivanja različitosti sorte.

Uniformnost sorte

Član 9.

Sorta se smatra uniformnom ako je dovoljno ujednačena u izražavanju osobina koje su uključene u ispitivanje različitosti, s obzirom na odstupanja koja se mogu očekivati zbog osobenosti njenog umnožavanja.

Ministar propisuje metode ispitivanja uniformnosti sorte.

Stabilnost sorte

Član 10.

Sorta se smatra stabilnom ako njene osobine koje su bile predmet ispitivanja različitosti ostaju nepromenjene i posle ponovljenog umnožavanja ili u slučaju pojedinačnog ciklusa umnožavanja posle svakog takvog ciklusa.

Ministar propisuje metode ispitivanja stabilnosti sorte.

Ime sorte

Član 11.

Sorta se označava imenom koje je njena svojstvena oznaka.

Ime sorte:

- 1) mora biti takvo da se na osnovu njega može izvršiti identifikacija sorte;
- 2) ne može se sastojati samo od brojeva, osim u slučaju kada takav način označavanja sorte predstavlja uobičajenu praksu;
- 3) mora biti takvo da ne dovodi u zabunu ili prouzrokuje nedoumice u pogledu osobina, vrednosti ili identiteta sorte, odnosno identiteta oplemenjivača;
- 4) mora se razlikovati od svakog imena koje na teritoriji drugih članica UPOV-a nosi neka druga sorta upisana u zvaničan registar sorti, a koja pripada istoj ili bliskoj biljnoj vrsti;
- 5) ne sme biti isto ili takvo da se može zameniti sa imenom na koje je treće lice steklo pravo korišćenja, ili ga je u dobroj veri koristilo u pravnom prometu;
- 6) ne sme da se odnosi isključivo na osobine koje su zajedničke i za druge sorte iste biljne vrste;
- 7) ne sme biti nepodesno za upotrebu u Republici Srbiji.

Ako je sorta zaštićena u članici UPOV-a ili ako je zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača biljne sorte za istu sortu podnet u članici UPOV-a, oplemenjivač koji podnosi zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača biljne sorte u Republici Srbiji može predložiti samo ime sorte koje je već predloženo ili upisano u registar u toj članici UPOV-a.

Odredba stava 3. ovog člana ne može uticati na ranije stečena prava trećih lica. Ako se zbog ranije stečenog prava trećeg lica korišćenje imena sorte zabrani licu koje je u obavezi da ga koristi, Ministarstvo će zahtevati od oplemenjivača da predloži drugo ime za sortu.

Ministar propisuje biljne vrste koje se smatraju međusobno bliskim.

Predlaganje imena sorte

Član 12.

Oplemenjivač je dužan da u zahtevu za dodeljivanje prava oplemenjivača biljne sorte predloži ime sorte.

Ministarstvo obaveštava nadležne organe svih članica UPOV-a o pitanjima koja se odnose na ime sorte, a naročito o predlogu, registraciji i ukidanju imena sorte.

Nadležni organi članica UPOV-a mogu svoje primedbe na registrovano ime sorte da dostave Ministarstvu.

Ukidanje registrovanog imena sorte

Član 13.

Ministarstvo će ukinuti registrovano ime sorte ako je ono u suprotnosti sa odredbama člana 11. ovog zakona, kao i na osnovu odluke suda o zabrani korišćenja takvog imena.

Ako je ime sorte ukinuto, Ministarstvo o tome obaveštava oplemenjivača i poziva ga da predloži novo ime sorte u roku od 30 dana od dana prijema obaveštenja.

Obaveza korišćenja registrovanog imena sorte

Član 14.

Lice koje nudi na prodaju ili stavlja u promet reprodukcioni materijal zaštićene sorte dužno je da koristi registrovano ime te sorte.

Obaveza korišćenja registrovanog imena sorte ne prestaje istekom perioda trajanja prava oplemenjivača na zaštićenu sortu iz člana 23. ovog zakona, osim u slučaju kada ranije stečena prava trećih lica onemogućavaju korišćenje tog imena.

Kada se zaštićena sorta nudi na prodaju ili stavlja u promet dozvoljeno je uz registrovano ime te sorte koristiti i zaštitni znak, trgovački naziv ili drugu sličnu oznaku, pod uslovom da ime sorte ostaje lako prepoznatljivo.

III. POSTUPAK ZA DODELJIVANJE PRAVA OPLEMENJIVAČA BILJNE SORTE

Zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača biljne sorte

Član 15.

Postupak za dodeljivanje prava oplemenjivača biljne sorte pokreće se na osnovu zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača biljne sorte koji oplemenjivač, odnosno njegov ovlašćeni zastupnik podnosi Ministarstvu (u daljem tekstu: zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača).

Uz zahtev iz stava 1. ovog člana oplemenjivač, odnosno njegov ovlašćeni zastupnik dužan je da dostavi dokumentaciju o stvaranju sorte i predlog imena sorte, a na zahtev Ministarstva dužan je da dostavi i odgovarajuće uzorke reprodukcionog materijala sorte radi ispitivanja, u cilju utvrđivanja ispunjenosti uslova za dodeljivanje prava oplemenjivača.

Materijal sorte za koju je podnet zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača i priložena dokumentacija smatraju se službenom tajnom i sa njima se postupa kao sa poverljivim podacima.

Ministar propisuje obrazac i sadržinu zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača, kao i potrebnu dokumentaciju, količinu i način dostavljanja uzoraka iz stava 2. ovog člana.

Ispitivanje urednosti zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača

Član 16.

Po prijemu zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača, Ministarstvo utvrđuje da li je zahtev uredan i da li ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

Ako utvrdi da zahtev nije uredan, Ministarstvo će, uz navođenje razloga, pozvati oplemenjivača, odnosno njegovog ovlašćenog zastupnika da u roku od 30 dana od dana prijema obaveštenja otkloni utvrđene nedostatke.

Ako oplemenjivač, odnosno njegov ovlašćeni zastupnik u određenom roku ne otkloni nedostatke, ministar će zahtev zaključkom odbaciti.

Zaključak iz stava 3. ovog člana je konačan i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Upis zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača i predloženog imena sorte u Registar zahteva

Član 17.

Zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača za koji Ministarstvo utvrdi da je uredan i predloženo ime sorte upisuju se u Registar zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača biljnih sorti (u daljem tekstu: Registar zahteva), koji vodi Ministarstvo i objavljuju na internet stranici Ministarstva.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, predloženo ime sorte neće se upisati u Registar zahteva, odnosno objaviti na internet stranici Ministarstva ako se utvrdi da je predloženo ime nepodesno za upotrebu u Republici Srbiji.

U slučaju iz stava 2. ovog člana Ministarstvo će od oplemenjivača zatražiti da predloži drugo ime sorte u roku od tri meseca.

Ministar će rešenjem odbiti predlog za ime sorte, ako utvrdi da je predloženo ime u suprotnosti sa odredbama člana 11. ovog zakona.

Registar zahteva naročito sadrži:

- 1) ime i prezime oplemenjivača, odnosno njegovog ovlašćenog zastupnika;
- 2) adresu prebivališta, odnosno sedišta oplemenjivača, odnosno njegovog ovlašćenog zastupnika;
- 3) predloženo ime sorte i biljnu vrstu;
- 4) datum i vreme podnošenja zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača.

Podaci iz Registra zahteva su javni, osim podataka koji se smatraju poverljivim u skladu sa članom 15. stav 3. ovog zakona.

Rešenje ministra iz stava 4. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Ministar propisuje bližu sadržinu i način vođenja Registra zahteva.

Pravo prioriteta na dodeljivanje prava oplemenjivača

Član 18.

Oplemenjivač koji je uredno podneo zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača kod nadležnog organa druge članice UPOV-a (u daljem tekstu: prvi zahtev) ima pravo prioriteta na dodeljivanje prava oplemenjivača u Republici Srbiji u periodu od 12 meseci od dana podnošenja prvog zahteva, s tim što se dan podnošenja prvog zahteva ne računa u ovaj period.

Radi sticanja prava prioriteta na dodeljivanje prava oplemenjivača oplemenjivač je dužan da se prilikom podnošenja zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača pozove na prioritet prvog zahteva i da u roku od tri meseca od dana podnošenja zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača Ministarstvu dostavi:

- 1) dokaz o danu prioriteta, koji se sastoji od kopije dokumentacije podnete prilikom podnošenja prvog zahteva, overene od strane nadležnog organa kome je taj zahtev podnet;
- 2) uzorke ili druge dokaze na osnovu kojih se može utvrditi da je sorta, koja je predmet oba zahteva, ista.

Ako Ministarstvo prizna pravo prioriteta na dodeljivanje prava oplemenjivača, zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača smatra se podnetim na dan podnošenja prvog zahteva.

Oplemenjivač može u roku od dve godine od dana isteka perioda korišćenja prava prioriteta na dodeljivanje prava oplemenjivača, a u slučaju da je prvi zahtev odbijen ili povučen, u roku od 12 meseci od dana odbijanja ili povlačenja prvog zahteva, da dostavi Ministarstvu sve potrebne podatke, dokumentaciju ili materijal koji je potreban za ispitivanje sorte.

Razmatranje zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača

Član 19.

U postupku razmatranja zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača Ministarstvo vrši ispitivanje sorte u oglednom polju, laboratoriji ili druga neophodna ispitivanja.

Ministarstvo može poslove ispitivanja sorte iz stava 1. ovog člana poveriti pravnom licu koje u pogledu kadrova, opreme i uređaja ispunjava uslove za vršenje tih ispitivanja, ili da prihvati rezultate već obavljenih ispitivanja sorte u oglednom polju, laboratoriji ili drugih ispitivanja.

Ministarstvo sa pravnim licem iz stava 2. ovog člana zaključuje ugovor radi ispitivanja sorti.

Ministarstvo može koristiti rezultate tehničkog ispitivanja sorte obavljenih u drugoj članici UPOV-a.

Ministar rešenjem utvrđuje ispunjenost uslova iz stava 2. ovog člana.

Rešenje iz stava 5. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Ministar propisuje bliže uslove koje treba da ispunjava pravno lice iz stava 2. ovog člana za vršenje ispitivanja sorte.

Prigovor na predlog imena sorte

Član 20.

Lice koje smatra da predloženo ime sorte ne ispunjava uslove u pogledu imena zaštićene sorte može da podnese Ministarstvu prigovor na predlog imena koje je upisano u Registar zahteva i objavljeno na internet stranici Ministarstva, u roku od tri meseca od dana objavljivanja predloženog imena sorte.

Ministarstvo će prigovor iz stava 1. ovog člana uputiti oplemenjivaču i pozvati ga da u roku od 30 dana od dana prijema obaveštenja dostavi odgovor na prigovor.

U odgovoru na prigovor oplemenjivač može da predloži novo ime sorte.

Ako predloženo ime nije u skladu sa odredbama ovog zakona, Ministarstvo će oplemenjivaču naložiti da u roku od 30 dana od dana prijema prigovora dostavi predlog novog imena sorte.

Ako oplemenjivač u propisanom roku ne dostavi predlog novog imena sorte, ministar će zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača zaključkom odbaciti.

Zaključak iz stava 5. ovog člana je konačan i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Prigovor na upis zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača u Registar zahteva

Član 21.

Lice koje smatra da sorta nije nova, različita, uniformna i stabilna ili da oplemenjivaču ne pripada pravo oplemenjivača, može da podnese Ministarstvu prigovor na upis zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača u Registar zahteva, u roku od dana objavljivanja zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača do dana donošenja rešenja o dodeljivanju prava oplemenjivača ili odbijanju zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača.

Podnosilac prigovora iz stava 1. ovog člana dužan je da na zahtev Ministarstva, u roku od 30 dana dostavi dodatne podatke i dokumentaciju na kojima se zasniva njegov prigovor.

Ako podnosilac prigovora ne postupi po zahtevu iz stava 2. ovog člana, ministar će prigovor zaključkom odbaciti.

Ako prigovor sadrži sve potrebne podatke i dokumentaciju Ministarstvo je dužno da prigovor razmotri i da u roku od 30 dana dostavi odgovor na prigovor.

Ministarstvo može obaviti dodatna ispitivanja sorte za utvrđivanje navoda iz prigovora.

Zaključak iz stava 3. ovog člana je konačan i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Rešenje o dodeljivanju prava oplemenjivača

Član 22.

Na osnovu rezultata ispitivanja i predloga Stručnog saveta ministar donosi rešenje o dodeljivanju prava oplemenjivača ili odbijanju zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača, u roku od 30 dana od dana davanja predloga od strane Stručnog saveta.

Rešenjem o dodeljivanju prava oplemenjivača iz stava 1. ovog člana odobrava se ime sorte.

Rešenjem iz stava 1. ovog člana može se odlučiti i o prigovoru na predlog imena, odnosno prigovoru na upis zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača u Registar zahteva.

Sorta za koju je oplemenjivaču dodeljeno pravo oplemenjivača upisuje se u Registar zaštićenih biljnih sorti, koji vodi Ministarstvo.

Registar zaštićenih biljnih sorti naročito sadrži:

- 1) ime sorte i biljnu vrstu;
- 2) ime i prezime oplemenjivača;
- 3) adresu prebivališta, odnosno sedišta oplemenjivača;
- 4) datum dodeljivanja prava oplemenjivača.

Podaci iz Registra zaštićenih biljnih sorti su javni.

Spisak zaštićenih sorti sa podacima o imenu sorte i biljnoj vrsti, oplemenjivaču, njegovom prebivalištu, odnosno sedištu, broju i datumu rešenja o dodeljivanju prava oplemenjivača i drugim podacima objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Rešenje ministra iz stava 1. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Ministar propisuje bližu sadržinu i način vođenja Registra zaštićenih biljnih sorti.

Trajanje prava oplemenjivača

Član 23.

Pravo oplemenjivača na zaštićenu sortu traje 25 godina, a za krompir, vinovu lozu, drvenaste voćne vrste i ostalo drveće 30 godina od dana dodeljivanja prava oplemenjivača.

Pod danom dodeljivanja prava oplemenjivača smatra se dan donošenja rešenja o dodeljivanju prava oplemenjivača.

Dostavljanje uzoraka reproduktionog materijala sorte

Član 24.

Svaki nosilac prava oplemenjivača dužan je da u toku trajanja perioda zaštite prava oplemenjivača iz člana 23. ovog zakona, na zahtev Ministarstva, dostavi uzorke reproduktionog materijala sorte za koju mu je dodeljeno pravo oplemenjivača.

IV. PRAVO OPLEMENJIVAČA

Obim prava oplemenjivača

Član 25.

Oplemenjivač ima pravo da njegovo ime, odnosno naziv bude naznačen u zahtevu za dodeljivanje prava oplemenjivača, spisima, registrima, ispravama i publikacijama.

Reprodukcionni materijal zaštićene sorte može da se koristi samo na osnovu ovlašćenja nosioca prava oplemenjivača i pod uslovima koje je nosilac prava oplemenjivača odredio, i to za aktivnosti koje se odnose na:

- 1) proizvodnju ili reprodukciju, odnosno umnožavanje zaštićene sorte;
- 2) kondicioniranje za reprodukciju zaštićene sorte;
- 3) ponudu zaštićene sorte na prodaju;
- 4) prodaju ili drugi vid plasmana zaštićene sorte na tržištu;
- 5) izvoz ili stavljanje u slobodan promet zaštićene sorte;
- 6) skladištenje za bilo koju namenu navedenu u tač. 1) do 5) ovog stava.

Aktivnosti iz stava 2. ovog člana koje se odnose na ubrani materijal, uključujući cele biljke ili delove biljaka, koji je dobijen neovlašćenim korišćenjem reproduktionog materijala zaštićene sorte, mogu se vršiti samo na osnovu ovlašćenja nosioca prava oplemenjivača, osim ako je nosilac prava oplemenjivača imao razumne mogućnosti da koristi svoje pravo oplemenjivača u odnosu na taj reprodukcionni materijal.

Aktivnosti iz stava 2. ovog člana koje se odnose na proizvode koji su dobijeni direktno od reprodukcionog ili ubranog materijala zaštićene sorte iz stava 3. ovog člana neovlašćenim korišćenjem reprodukcionog ili ubranog materijala, mogu se vršiti samo na osnovu ovlašćenja nosioca prava oplemenjivača, osim ako je nosilac prava oplemenjivača imao razumne mogućnosti da koristi svoje pravo oplemenjivača u odnosu na taj reprodukcionni ili ubrani materijal.

Odredbe st. 2, 3. i 4. ovog člana odnose se i na:

- 1) sorte koje su u osnovi izvedene od zaštićene sorte, pri čemu zaštićena sorta u osnovi nije izvedena sorta;
- 2) sorte koje se ne mogu jasno razlikovati od zaštićene sorte;
- 3) sorte čija proizvodnja zahteva ponovnu upotrebu zaštićene sorte.

Sorta se smatra izvedenom iz druge sorte (inicijalne sorte) ako:

- 1) je pretežno izvedena iz inicijalne sorte ili iz sorte koja je i sama pretežno izvedena iz inicijalne sorte, sve dok zadržava osnovne karakteristike koje proizilaze iz genotipa ili iz kombinacije genotipova inicijalne sorte;
- 2) se jasno razlikuje od inicijalne sorte;
- 3) je slična inicijalnoj sorti u ispoljavanju osnovnih osobina koje su posledica genotipa ili kombinacije genotipova inicijalne sorte, izuzev razlika koje proizilaze iz samog čina izvođenja.

U osnovi izvedene sorte mogu biti dobijene selekcijom nekog prirodnog ili indukovanoog mutanta ili somaklonaone varijante, selekcijom jedne individue od biljaka inicijalne sorte, povratnim ukrštanjem ili transformacijom nastalom genetičkim inženjeringom.

Izuzeci od prava oplemenjivača

Član 26.

Ovlašćenje nosioca prava oplemenjivača iz člana 25. ovog zakona nije potrebno za:

- 1) aktivnosti koje se preduzimaju za ličnu upotrebu i u nekomercijalne svrhe;

- 2) aktivnosti koje se preduzimaju u eksperimentalne svrhe;
- 3) aktivnosti koje se preduzimaju u svrhu oplemenjivanja drugih sorti i aktivnosti iz člana 25. st. 2, 3. i 4. ovog zakona u odnosu na druge takve sorte, izuzev sorti iz člana 25. stav 5. ovog zakona.

Za sorte biljnih vrsta koje su uključene u listu vrsta poljoprivednog bilja na koje se odnose izuzeci od prava oplemenjivača, smatra se da pravo oplemenjivača nije povređeno od strane poljoprivrednog proizvođača koji u okviru razumnih granica i u skladu sa očuvanjem prava oplemenjivača, u svrhu umnožavanja na sopstvenom imanju, koristi ubrani materijal zaštićene sorte ili sorte iz člana 25. stav 6. tač. 1) i 2) ovog zakona (u daljem tekstu: „seme sa tavana”) koji je dobio setvom na sopstvenom imanju.

Sorte voćaka, ukrasnog bilja, povrtarskog bilja i šumskog drveća ne mogu biti uključene u listu vrsta poljoprivrednog bilja iz stava 2. ovog člana.

Poljoprivredni proizvođači, osim malih poljoprivrednih proizvođača, dužni su da plate nosiocu prava oplemenjivača razumnu naknadu, u skladu sa tržišnim uslovima, za korišćenje „semena sa tavana”, koja je značajno niža od naknade za kupovno seme.

Poljoprivredni proizvođači dužni su da oplemenjivaču, na njegov zahtev, dostave u pismenoj formi potrebne podatke u vezi sa korišćenjem „semena sa tavana”.

Ministar propisuje listu vrsta poljoprivrednog bilja iz stava 2. ovog člana i elemente za određivanje malih poljoprivrednih proizvođača iz stava 4. ovog člana.

Iscrpljenje prava oplemenjivača

Član 27.

Pravo oplemenjivača ne obuhvata aktivnosti koje se odnose na materijal zaštićene sorte ili sorte iz člana 25. stav 5. ovog zakona, koji je prodat ili na drugi način stavljen u promet na teritoriji Republike Srbije od strane oplemenjivača ili uz njegovu saglasnost, osim ako te aktivnosti uključuju:

- 1) dalje umnožavanje te sorte, ili
- 2) izvoz materijala te sorte u državu koja ne štiti sorte biljnog roda ili vrste kojoj ta sorta pripada, osim ako se materijal ne izvozi u svrhu konačne upotrebe.

Pod materijalom sorte iz stava 1. ovog člana, u smislu ovog zakona, smatra se:

- 1) svaka vrsta reprodukcionog materijala;
- 2) ubrani materijal, uključujući cele biljke i delove biljaka;
- 3) svaki proizvod dobijen direktno od ubranog materijala.

Prethodna zaštita prava oplemenjivača

Član 28.

Od dana podnošenja zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača do donošenja rešenja o dodeljivanju prava oplemenjivača, nosiocu prava oplemenjivača pripada odgovarajuća naknada za korišćenje materijala sorte, koju je dužno da plati svako lice koje je tokom ovog perioda obavljalo aktivnosti za koje je neophodno ovlašćenje nosioca prava oplemenjivača iz člana 25. ovog zakona.

Visinu, način plaćanja i rok za plaćanje naknade iz stava 1. ovog člana sporazumno određuju obe strane.

Ako se strane ne sporazumeju, visinu i način plaćanja, kao i rok za plaćanje pravične naknade utvrdiće nadležni sud.

V. PRENOS PRAVA OPLEMENJIVAČA I USTUPANJE PRAVA KORIŠĆENJA ZAŠTIĆENE SORTE

Prenos prava oplemenjivača

Član 29.

Nosilac prava oplemenjivača može svoje pravo oplemenjivača u odnosu na zaštićenu sortu, u celini ili delimično, ugovorom da prenese na drugo lice.

Ugovor o prenosu prava oplemenjivača iz stava 1. ovog člana mora biti u pismenoj formi.

Na zahtev jedne od ugovornih strana, ugovor o prenosu prava oplemenjivača iz stava 1. ovog člana upisuje se u Registar prenesenih prava oplemenjivača, koji vodi Ministarstvo.

Ugovor o prenosu prava oplemenjivača iz stava 1. ovog člana koji nije upisan u Registar prenesenih prava oplemenjivača ne proizvodi pravno dejstvo prema trećim licima.

Registar prenesenih prava oplemenjivača naročito sadrži:

- 1) ime i prezime, odnosno naziv i adresu, odnosno sedište nosioca prava oplemenjivača;
- 2) ime i prezime, odnosno naziv i adresu, odnosno sedište lica na koje se prenosi pravo oplemenjivača;
- 3) broj i datum ugovora kojim se prenosi pravo oplemenjivača;
- 4) ime sorte i biljnu vrstu.

Podaci iz Registra prenesenih prava oplemenjivača su javni.

Ministar propisuje bližu sadržinu i način vođenja Registra prenesenih prava oplemenjivača.

Ustupanje prava korišćenja zaštićene sorte

Član 30.

Nosilac prava oplemenjivača može pravo korišćenja zaštićene sorte (u daljem tekstu: licenca), u celini ili delimično, da ustupi drugom licu, na osnovu ugovora o licenci.

Ugovor o licenci iz stava 1. ovog člana mora biti u pismenoj formi i mora sadržati: obim prava i vreme na koje se to pravo ustupa, kao i visinu ugovorene naknade za korišćenje tog prava.

Na zahtev jedne od ugovornih strana, ugovor o licenci iz stava 1. ovog člana upisuje se u Registar ugovora o licenci, koji vodi Ministarstvo.

Ugovor o licenci iz stava 1. ovog člana koji nije upisan u Registar ugovora o licenci ne proizvodi pravno dejstvo prema trećim licima.

Registar ugovora o licenci naročito sadrži:

1) ime i prezime, odnosno naziv i adresu, odnosno sedište nosioca prava oplemenjivača;

2) ime i prezime, odnosno naziv i adresu, odnosno sedište lica kome se ustupa pravo korišćenja zaštićene sorte;

3) broj i datum ugovora o licenci;

4) ime sorte i biljnu vrstu.

Podaci iz Registra ugovora o licenci su javni.

Ministar propisuje bližu sadržinu i način vođenja Registra ugovora o licenci.

Uslovi za izdavanje obavezne licence

Član 31.

Ako nosilac prava oplemenjivača odbije da drugim licima ustupi pravo na korišćenje zaštićene sorte ili im postavlja neopravdane uslove za takvo ustupanje, na zahtev zainteresovanog lica ministar rešenjem može, posle razmatranja svakog pojedinačnog slučaja, samo iz razloga nacionalne ili druge izuzetne potrebe (zaštita zdravlja i ishrana stanovništva, zaštita javnog interesa u oblastima od vitalnog značaja za društveno-ekonomski i tehnološki razvoj) dati obaveznu licencu, pod uslovom da nosilac prava oplemenjivača, sam ili preko drugog lica, ne koristi ili nedovoljno koristi zaštićenu sortu u Republici Srbiji.

Zainteresovano lice iz stava 1. ovog člana može biti samo lice koje dokaže da raspolaže mogućnostima i kapacitetima potrebnim za korišćenje zaštićene biljne sorte.

Nosilac prava oplemenjivača biće odmah obavešten o postupku izdavanja obavezne licence.

Obavezna licenca neće biti izdata ako nosilac prava oplemenjivača dokaže da postoje razlozi koji opravdavaju nekorišćenje ili nedovoljno korišćenje zaštićene sorte.

Rešenje ministra iz stava 1. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Obim i trajanje obavezne licence

Član 32.

Obavezna licenca izdaje se za snabdevanje tržišta Republike Srbije.

Obim i trajanje obavezne licence ograničeno je za svrhu za koju je data.

Obavezna licenca ne može biti isključiva.

Obavezna licenca može se prenositi samo zajedno sa privrednim društvom, odnosno drugim pravnim licem ili delom privrednog društva, odnosno drugog pravnog lica u kome se koristi.

Naknada za korišćenje zaštićene sorte

Član 33.

Nosilac obavezne licence dužan je da nosiocu prava oplemenjivača plaća naknadu za korišćenje zaštićene sorte, koju sporazumno određuju obe strane.

Ako se strane ne sporazumeju, visinu i način plaćanja naknade iz stava 1. ovog člana utvrdiće nadležni sud.

Oduzimanje i produženje obavezne licence

Član 34.

Ako se promene uslovi iz člana 31. stav 1. ovog zakona pod kojima je obavezna licenca izdata ili ako lice kome je obavezna licenca izdata prestane da ispunjava uslove iz člana 31. stav 2. ovog zakona ministar rešenjem može da oduzme obaveznu licencu.

Ako se utvrdi da i dalje postoje uslovi za izdavanje obavezne licence, na zahtev zainteresovanog lica, ministar rešenjem može produžiti trajanje obavezne licence.

Rešenje ministra iz st. 1. i 2. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Obaveza isporuke reproduktionog materijala za korišćenje obavezne licence

Član 35.

Nosilac prava oplemenjivača dužan je da, na zahtev Ministarstva, isporuči licu kome je data obavezna licenca količinu reproduktionog materijala koja je neophodna za korišćenje obavezne licence.

Nosilac obavezne licence dužan je da nosiocu prava oplemenjivača za isporučeni reproduktioni materijal plati naknadu koju sporazumno odrede obe strane.

Ako se strane ne sporazumeju, visinu i način plaćanja naknade iz stava 2. ovog člana utvrdiće nadležni sud.

VI. PRESTANAK PRAVA OPLEMENJIVAČA

Prestanak prava oplemenjivača na zahtev nosioca prava oplemenjivača

Član 36.

Pravo oplemenjivača može prestati pre isteka roka iz člana 23. ovog zakona u slučaju ako nosilac prava oplemenjivača u pismenoj formi izjavi Ministarstvu da želi prestanak prava oplemenjivača, i to danom navedenim u izjavi, odnosno danom prijema izjave.

Oglašavanje prava oplemenjivača ništavim

Član 37.

Ministar, po službenoj dužnosti ili na zahtev zainteresovanog lica, rešenjem oglašava rešenje o dodeljenom pravu oplemenjivača ništavim, ako u toku trajanja perioda zaštite prava oplemenjivača utvrdi da:

1) sorta nije bila nova ili različita od ostalih sorti u vreme dodeljivanja prava oplemenjivača;

2) je odluka o dodeljivanju prava oplemenjivača zasnovana na podacima i dokumentaciji koji su dostavljeni od strane oplemenjivača, a sorta nije bila dovoljno stabilna ili nije bila uniformna u vreme dodeljivanja prava oplemenjivača;

3) je pravo oplemenjivača dodeljeno licu koje na to nije imalo pravo, osim u slučaju kada je u međuvremenu preneto na lice koje na to ima pravo.

Rešenje ministra iz stava 1. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Ukidanje prava oplemenjivača

Član 38.

Rešenje o dodeljenom pravu oplemenjivača može se ukinuti rešenjem ministra, ako:

- 1) se utvrdi da sorta više nije uniformna ili stabilna;
- 2) nosilac prava oplemenjivača ne dostavi Ministarstvu podatke, dokumentaciju ili materijal koji se smatraju neophodnim za potvrđivanje održavanja sorte;
- 3) je ime sorte ukinuto posle dodeljivanja prava oplemenjivača, a oplemenjivač u roku od 30 dana ne predloži drugo ime za sortu u skladu sa odredbom člana 13. stav 2. ovog zakona;
- 4) nosilac prava oplemenjivača do dana dospeća ne plati godišnje troškove za održavanje dodeljenog prava oplemenjivača.

Rešenje ministra iz stava 1. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Rešenje o ukidanju rešenja o dodeljenom pravu oplemenjivača Ministarstvo upisuje u Registar zaštićenih biljnih sorti i objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

VII. TROŠKOVI

Član 39.

Troškove ispitivanja sorti na oglednom polju i u laboratoriji i godišnje troškove održavanja prava oplemenjivača snosi oplemenjivač, odnosno nosilac prava oplemenjivača.

Visinu troškova iz stava 1. ovog člana utvrđuje Vlada.

VIII. GRAĐANSKO-PРАВNA ZAŠTITA PRAVA OPLEMENJIVAČA

Tužba zbog povrede prava oplemenjivača

Član 40.

Lice koje povredi pravo oplemenjivača odgovara za štetu u skladu sa opštim propisima o naknadi štete.

Nosilac prava oplemenjivača čije je pravo povređeno, može, pored naknade štete, tražiti da se licu koje je povredilo njegovo pravo zabrani dalje obavljanje radnje kojom se čini ta povreda, kao i da se presuda kojom se utvrđuje ta povreda objavi o trošku tuženog.

Rok zastarelosti tužbe zbog povrede prava oplemenjivača

Član 41.

Tužba zbog povrede prava oplemenjivača može se podneti nadležnom sudu u roku od tri godine od dana saznanja za povredu prava oplemenjivača.

Po isteku roka od pet godina od dana učinjene povrede prava oplemenjivača tužba se ne može podneti.

Tužba za utvrđivanje svojstva oplemenjivača

Član 42.

Oplemenjivač može tužbom kod nadležnog suda da zahteva da se utvrdi njegovo svojstvo oplemenjivača i da njegovo ime, odnosno naziv bude naznačen u zahtevu za dodeljivanje prava oplemenjivača i odgovarajućim ispravama i registrima koji su ovim zakonom predviđeni, ako je u zahtevu za dodeljivanje prava oplemenjivača ili nekoj drugoj ispravi navedeno neko drugo lice kao oplemenjivač.

Rok u kome se može podneti tužba iz stava 1. ovog člana nije ograničen.

IX. NADZOR

Inspekcijski nadzor

Član 43.

Nadzor nad primenom odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo, preko inspektora.

Poslove inspektora u oblasti zaštite prava oplemenjivača može da obavlja diplomirani inženjer poljoprivrede, odnosno diplomirani inženjer poljoprivrede master, smer za ratarstvo ili voćarstvo i vinogradarstvo ili diplomirani inženjer šumarstva, odnosno diplomirani inženjer šumarstva master, sa najmanje tri godine radnog iskustva i položenim državnim stručnim ispitom.

Prava i dužnosti inspektora

Član 44.

U vršenju poslova inspekcijskog nadzora, inspektor ima pravo i dužnost da proverava:

- 1) da li se sorta ispituje u skladu sa uslovima iz ovog zakona;
- 2) da li pravno lice iz člana 19. stav 2. ovog zakona ispunjava uslove za vršenje ispitivanja sorti u skladu sa ovim zakonom.

Mere koje nalaže inspektor

Član 45.

U vršenju poslova iz člana 44. ovog zakona inspektor može da:

- 1) naredi pravnom licu iz člana 19. stav 2. ovog zakona da otkloni nedostatke, ako utvrdi da se sorta ne ispituje u skladu sa uslovima iz ovog zakona;
- 2) naredi pravnom licu iz člana 19. stav 2. ovog zakona da otkloni nedostatke, ako utvrdi da ne ispunjava uslove za vršenje ispitivanja sorti propisane ovim zakonom.

Mere iz stava 1. ovog člana nalažu se rešenjem inspektora u upravnom postupku.

Obaveze lica nad kojima se obavlja inspekcijski nadzor

Član 46.

Lica nad kojima se obavlja inspekcijski nadzor dužna su da omoguće inspektoru vršenje nadzora i da mu bez odlaganja stave na uvid potrebnu dokumentaciju i druge dokaze, kao i da se izjasne o činjenicama koje su od značaja za vršenje nadzora.

Nadležnost za rešavanje o žalbi

Član 47.

Na rešenje inspektora iz člana 45. stav 2. ovog zakona može se izjaviti žalba ministru, u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja.

Ministar o žalbi odlučuje u roku od 30 dana od dana dostavljanja žalbe.

Žalba ne odlaže izvršenje rešenja.

Rešenje ministra po žalbi iz stava 1. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

X. KAZNE NE ODREDBE

Član 48.

Novčanom kaznom od 300.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup pravno lice ako:

- 1) koristi ime sorte koja je zaštićena u članici UPOV-a za neku drugu sortu koja pripada istoj ili bliskoj biljnoj vrsti (član 11. stav 2. tačka 4);
- 2) nudi na prodaju ili stavlja u promet reprodukcioni materijal zaštićene sorte, a ne koristi registrovano ime te sorte (član 14. stav 1).

Za prestup iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 50.000 do 200.000 dinara i odgovorno lice u pravnom licu.

Za radnje iz stava 1. ovog člana, pored novčane kazne, može se izreći i zaštitna mera zabrane pravnom licu da se bavi određenom privrednom delatnošću, odnosno zaštitna mera zabrane odgovornom licu da vrši određene dužnosti, u trajanju od šest meseci do tri godine.

Član 49.

Novčanom kaznom od 100.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice ako na zahtev nadležnog organa ne isporuči potrebnu količinu reprodukcionog materijala koja je neophodna za korišćenje obavezne licence u skladu sa članom 35. stav 1. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara i odgovorno lice u pravnom licu.

Član 50.

Novčanom kaznom od 10.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj fizičko lice ako učini radnje iz člana 48. stav 1. i člana 49. stav 1. ovog zakona.

XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 51.

Zahtevi za dodeljivanje prava oplemenjivača koji su podneti do dana stupanja na snagu ovog zakona, a po kojima postupak nije okončan, biće rešeni u skladu sa ovim zakonom.

Član 52.

Za sorte koje su do dana stupanja na snagu ovog zakona upisane u odgovarajući zvaničan registar sorti odobrenih za stavljanje u promet, u skladu sa zakonima kojima se uređuje seme i sadni materijal, odnosno priznavanje sorti ili koje su zaštićene u nekoj drugoj članici UPOV-a, odnosno ako je za njih podnet zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača u članici UPOV-a i ako se po tom zahtevu dodeli pravo oplemenjivača, zahtev za dodeljivanje prava oplemenjivača u skladu sa ovim zakonom može se podneti u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Za sorte na koje se primenjuju odredbe stava 1. ovog člana, trajanje prava oplemenjivača na zaštićenu sortu iz člana 23. ovog zakona računaće se od dana prvog upisa u zvaničan registar zaštićenih sorti, odnosno u zvaničan registar priznatih sorti, u zavisnosti koji od ova dva datuma upisa je raniji.

Ako je na osnovu zahteva za dodeljivanje prava oplemenjivača iz stava 1. ovog člana dodeljeno pravo oplemenjivača, nosilac prava oplemenjivača je dužan da, pod razumnim uslovima i rokovima, ustupi pravo korišćenja zaštićene sorte da bi se omogućio nesmetani nastavak korišćenja zaštićene sorte u dobroj veri od strane trećeg lica, koje je započeto pre dodeljivanja ovog prava.

Član 53.

Propisi za izvršavanje ovog zakona doneće se u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 54.

Do donošenja propisa na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primenjivaće se propisi doneti na osnovu Zakona o zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja („Službeni list SRJ”, broj 28/00 i „Službeni glasnik RS”, broj 101/05 - dr. zakon), ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 55.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti sorti poljoprivrednog i šumskog bilja („Službeni list SRJ”, broj 28/00 i „Službeni glasnik RS”, broj 101/05 - dr. zakon).

Član 56.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.